

UNIVERSITEIT UTRECHT

Absorptie in televisieseries

De rol van de geluidsband

Francine van Beusekom

Bachelorthesis

Begeleidend docent: Alec Badenoch
Studentnummer: 3784258
Studiejaar: 2014-2015
Blok: 1
Inleverdatum: Woensdag 17 december 2014
Woordenaantal: 7653

Inhoudsopgave

Samenvatting	Pagina 3
Inleiding	Pagina 4
Theoretische plaatsing in het veld	Pagina 6
Methode	Pagina 12
- Algemeen	
- Participanten	
- Procedure	
- Materiaal	
Resultaten	Pagina 18
Discussie	Pagina 22
Bronnenlijst	Pagina 26
Appendix A	Pagina 29

Samenvatting

In dit onderzoek is er een enquête voorgelegd aan 107 participanten en is er gekeken of zij geabsorbeerd waren tijdens het kijken van een televisieserie naar eigen keuze. Ook is de participanten gevraagd of zij afgeleid waren tijdens het kijken van hun televisieserie en indien dit het geval was, zijn er extra vragen gesteld aan deze participanten om te onderzoeken of de geluidsband onder de televisieserie ervoor zorgde dat deze participanten, nadat zij waren afgeleid, weer terug werden gehaald naar de serie. Er is gebruik gemaakt van theorieën van Rick Altman over geluidstechnieken die televisie inzet om de aandacht van de kijker te sturen. Eveneens zijn theorieën over absorptie uiteengezet, zodat deze in verband konden worden gebracht met Altmans theorieën. Op basis van deze theorieën zijn hypothesen opgesteld die zijn getest door de resultaten van de enquêtes te verwerken met SPSS. Uiteindelijk bleek de groep participanten voor een tweetal van de hypothesen te klein te zijn om valide tests mee uit te kunnen voeren middels het programma SPSS. Toch was er te zien dat participanten ook geabsorbeerd waren wanneer zij afgeleid waren, dat de absorptiewaarde lager was wanneer de participanten de serie minder goed begrepen, dat er geen verschil in absorptiewaarde was tussen het kijken van de serie op verschillende platforms (televisie, laptop of anders) en dat participanten die aan hebben gegeven afgeleid te zijn, ook aan hebben gegeven dat zij vaak terugkeren naar het programma door bepaalde geluiden die zich voordoen binnen die serie (stemmen van acteurs, opvallende programmageluiden). Bovendien gaven zij ook aan dat zij de serie konden volgen middels de geluidsband, al waren zij afgeleid.

Absorptie in televisieseries

De rol van de geluidsband

Het is een bekend fenomeen, naast televisiekijken bezig zijn met andere activiteiten.¹ Televisie heeft altijd al moeten concurreren met de afleidende omgeving waarin hij vaak geplaatst is. Theoreticus Rick Altman omschreef dit al in 1986 toen hij aankaartte dat televisie niet meer met volle concentratie bekeken werd, waardoor televisieprogramma's geluidsstrategieën inzetten om televisietoeschouwers weer terug te halen naar het programma wanneer zij afgeleid waren.² Hiernaast zijn er meer strategieën om de toeschouwer betrokken te houden bij het programma. Zo lijkt televisie steeds meer gelijkenis met film te vertonen door bijvoorbeeld het groter wordende beeld en *surround sound*, en over film wordt gezegd dat het de aandacht van de toeschouwer niet voor zich hoeft te winnen, maar al heeft.³ Ook worden de verhaallijnen binnen televisieseries steeds complexer en langer, waardoor oplettenheid vanuit de toeschouwer een vereiste is en geen keuze, omdat hij of zij het verhaal anders niet meer kan volgen.⁴ En *binge watching*, het achter elkaar kijken van meerdere afleveringen van een serie, zodat men zich niet hoeft te houden aan de tijden waarop een serie op televisie verschijnt, is ook geen onbekend fenomeen meer.⁵ Series kunnen gekeken worden op DVD, of via diensten als Netflix waarop gehele series staan die op elk moment van de dag gekeken kunnen worden. Met andere woorden, televisie richt zich steeds meer op geconcentreerde televisietoeschouwer die er steeds bewuster voor kiest wanneer hij een televisieprogramma wil volgen. Hierdoor ontstaat de vraag of de toeschouwer van vandaag nog wel zo snel afgeleid is tijdens het kijken van een televisieprogramma als vroeger het geval was.

Ik wil het fenomeen van de afgeleide televisietoeschouwer onderzoeken door het te verbinden met de notie van absorptie. Absorptie is het gevoel volledig betrokken te zijn bij de wereld

¹ Zie hiervoor het onderzoek van Robert Bechtel, Clark Achelpohl, en Roger Akers waarin ze het gedrag van televisiekijkers observeerden en daaruit de conclusie trokken dat enkel ongeveer de helft van de mensen werkelijk kijkt als de televisie aan staat.

Robert B. Bechtel, Clark Achelpohl, en Roger Akers, "Correlates between Observed Behavior and Questionnaire Responses on Television Viewing," in *Television and Social Behavior*, vol.4, red. Eli A. Rubinstein, George A. Comstock, en John P. Muray (Washington D.C., 1972): 274-344.

Ook Dennis Gilles stelt dit in zijn artikel "Television Reception": "In other words, television reception is much more than just "watching television"; it is messy, impure, contaminated with non-television."

Dennis Gilles, "Television Reception," *Journal of Film and Video* 37.3 (1985): 12-25, 12.

² Rick Altman, "Television/Sound," in *Studies in Entertainment: Critical Approaches to MassCulture*, red. Tania Modleski (Bloomington: Indiana University Press, 1986): 39-54.

³ Idem, 50.

⁴ Jason Mittel, "Narrative Complexity in Contemporary American Television," *The velvet light trap* 58.1 (2006): 29-40.

⁵ Novum, "Vier op tien Nederlanders doen aan 'binge-watching'," [2014] *Nu.nl*, geraadpleegd zondag 14 december 2014, op <http://www.nu.nl/media/3679538/vier-tien-nederlanders-doen-binge-watching.html>.

die wordt geschapen binnen het televisieprogramma, en ontstaat wanneer er geen externe stimuli zijn die de televisiekijker afleiden.⁶ Wanneer een persoon geabsorbeerd is, zal er geconcludeerd kunnen worden dat hij niet in zo'n mate afgeleid is dat hij het televisieprogramma niet meer geconcentreerd kijkt. Maar wanneer men, bijvoorbeeld, een spel aan het spelen is op een smartphone, die tegenwoordig in het bezit zijn van eenieder, tijdens het kijken van een televisieserie, kan er dan nog wel sprake zijn van absorptie? Ik wil onderzoeken of er nog steeds sprake is van absorptie in eenzelfde of een vergelijkbare mate bij mensen die ofwel gehele aandacht hebben voor het televisieprogramma dat zij aan het kijken zijn, ofwel een andere activiteit ondernemen tijdens het kijken van een televisieserie. Hier wil ik de geluidsband van een programma bij betrekken, omdat de geluidsband onder een programma (je bent immers niet enkel een kijker, maar ook een luisteraar) de televisietoeshouwer mogelijk weer terughaald in het programma op de belangrijke momenten. Hierdoor zijn er meer een soort pauzes tussendoor wanneer men afgeleid is door externe bezigheden, dan dat men geheel uit de absorptie gehaald wordt.⁷

Maatschappelijk is dit onderzoek relevant voor de televisie-industrie. Jane Stadler en Kelly McWilliam stellen dat de *soundscape* van televisie een commerciële functie vervult. Zij richten dit idee op de herkenbare tunes van programma's, die vaak niet alleen vooraf worden afgespeeld, maar ook tussendoor. Zo ontstaat er een *branding*, men weet hierdoor welk programma er op televisie is en vaak ook op welk kanaal dit gekeken wordt.⁸ *Branding* wordt in dit onderzoek niet meegenomen in de analyse van de rol van de geluidband bij televisieseries. De commerciële rol die Stadler en McWilliam beschrijven wordt wel onderzocht, door te kijken of geluid überhaupt een rol speelt bij het behoud van de staat van absorptie die de participanten van dit onderzoek ervaren. Door absorptie blijft men aan de buis gekluisterd, waardoor het een groot goed is voor een zender om de kijkers in een dergelijke staat te krijgen. Wanneer er beter begrepen wordt dat geluid breder inzetbaar kan zijn om deze staat van absorptie te bereiken, kan dat ingezet worden door de televisie-industrie om kijkcijfers te verhogen.

Dit onderzoek zal zich op kwantitatieve manier voltrekken. Er zullen enquêtes af worden genomen bij participanten waarin stellingen worden voorgelegd die gaan over de mate van absorptie en de mate waarin de participant, na te zijn afgeleid, weer teruggehaald wordt in het programma door geluiden die hij hoort. Er zullen eerst definities gesteld worden van de verschillende concepten. Absorptie komt vanuit een psychologische en cognitieve hoek in de wetenschap, waar een kwantitatieve manier van onderzoeken zeer gewoon is. Theorieën over de geluidsband van televisie

⁶ Ingrid K. Braun en Gerald C. Cupchik, "Phenomenological and quantitative analyses of absorption in literary passages," *Empirical Studies of the Arts* 19 (2001): 85-109, 85, 89.

⁷ Altman, 42-43.

⁸ Jane Stadler en Kelly McWilliam, "Soundscapes: The Invisible Magic of Sound," in *Screen Media: Analysing Film and Television*, red. Jane Stadler en Kelly McWilliam (Crows Nest: Allen & Unwin, 2009): 65-89, 69.

komen vooral uit een mediahoek in de wetenschap, waar vaak kwalitatief onderzoek gedaan wordt. Er is nog geen voorgaand onderzoek geweest waarin de meetbaarheid van de theorieën van Altman is bewezen. Juist door theorieën over de geluidsband te verbinden met noties van absorptie en het te bekijken vanuit een kwantitatief daglicht, kan dit onderzoek nieuw inzicht geven in het hiervoor beschreven fenomeen. Uiteindelijk zal er getracht worden de volgende hoofdvraag te beantwoorden: *In hoeverre is er een verschil in mate van absorptie tussen participanten die met volledige aandacht een televisieserie toeschouwen en participanten die afleiding ervaren tijdens het toeschouwen van een televisieserie, en wat is de rol van geluid in de staat van absorptie bij afgeleide participanten?*

Theoretische plaatsing in het veld

Onderzoek naar absorptie is al eerder gedaan door Ingrid Braun en Gerald Cupchik. In hun artikel “Phenomenological and Quantitative Analyses of Absorption in Literary Passages,” wordt het fenomeen *narrative absorption* onderzocht bij lezers van literaire teksten.⁹ Het eerste deel van dit onderzoek is kwantitatief en bestaat uit een 11-delige questionnaire die is afgenomen bij de 24 deelnemers nadat zij een literair stuk hadden gelezen. Hierop volgde een kwalitatief onderzoek bij diezelfde participanten, waarbij Braun en Cupchik hen in individueel afgenomen interviews vroegen naar de algemene ervaring van absorptie tijdens het lezen van literaire stukken.¹⁰ Uiteindelijk hebben ze onder andere geconcludeerd, dat absorptie meer aanwezig was bij literaire stukken die de participanten zelf uit mochten kiezen, waarvan opviel dat deze stukken meer emotioneel geladen waren.¹¹ Omdat Braun en Cupchik een onderzoek doen naar narratieve absorptie bij literatuur, zal de theorie kritisch bekeken moeten worden, alvorens hij wordt ingezet bij de huidige casus; televisieseries. Toch zal dit onderzoek een groot aandeel vormen bij theorievorming omtrent absorptie in dit onderzoek, omdat narratieve absorptie, absorptie betreft bij narratieve vormen van media. Televisieseries zijn narratieve mediavormen, dus is narratieve absorptie hier logischerwijs op toe te passen.

Ook Sonya Dal Cin, Mark Zanna en Geoffrey Fong gebruiken narratieve absorptie als begrip bij hun onderzoek naar narratieve overtuigingskracht. In “Narrative Persuasion and Overcoming Resistance” onderzoeken zij of geabsorbeerd en getransporteerd zijn in een narratief ervoor zorgt dat de persoon die het narratief consumeert, de vertelde of verbeelde overtuigingen eerder zal overnemen als zijnde zijn eigen overtuigingen (bijvoorbeeld politieke overtuigingen). Dit is volgens Dal Cin, Zanna en Fong het geval, omdat narratieve absorptie en transportatie ervoor zorgen dat de

⁹ Braun en Cupchik, 85, 107.

¹⁰ Idem, 85.

¹¹ Idem, 107.

persoon in kwestie minder kritisch zal zijn jegens de overtuigingen door een verminderd gevoel van zelfbewustzijn. Als de persoon geabsorbeerd of getransporteerd is in het verhaal, zal de persoon minder bewust zijn van zijn omgeving, of fysieke zijn.¹² Dit onderzoek is, in tegenstelling tot het onderzoek van Braun en Cupchik, gericht op alle vormen van media, zolang het medium maar in een narratieve vorm gegoten is. Dit valideert nog meer het gebruik van absorptie bij televisieseries. Immers is een televisieserie een narratieve vorm van een televisieprogramma.

Het meest bekende onderzoek naar de meetbaarheid van absorptie is gedaan door Auke Tellegen en Gilbert Atkinson. In dit onderzoek onderzochten zij de openheid van hun deelnemers voor absorberende ervaringen en wat voor invloed dit had op de ontvankelijkheid van de deelnemers voor hypnotiserende ervaringen.¹³ De meetbaarheid van de psychische staat van absorptie die zij hebben onderzocht is voor dit onderzoek belangrijk. Recenter beschreef Tellegen absorptie als “a disposition to enter under conducive circumstances psychological states that are characterized by marked restructuring of the phenomenal self and world.”¹⁴ Zij ziet absorptie dus als een vervreemding van de waarneembare wereld en het zelf, ofwel de vervreemding van het eigen lichaam en de eigen persoon. Bepaalde omstandigheden kunnen deze psychische staat van zijn bevorderen. Verder zeggen Tellegen en Atkinson dat wanneer men in een absorptieve staat verkeert, men het geconsumeerde object als realistischer zal ervaren (fictieve series bijvoorbeeld, worden als realistisch gezien). Ook zal men zich gemakkelijk af kunnen sluiten voor afleidende stimuli. Met andere woorden, zowel Tellegen en Atkinson, Braun en Cupchik en Sonya Dal Sin, Mark Zanna en Geoffrey Fong beschrijven absorptie als een staat van zijn waarin men minder bewust is van zijn omgeving, omdat men een verhoogde concentratie zal hebben voor het object dat geconsumeerd wordt.

Het is nu nodig om, op basis van deze theoretici een uitgebreide en duidelijke definitie te stellen van absorptie die in de rest van dit onderzoek gebruikt zal worden. Narratieve absorptie (vanaf nu: absorptie) is de moeiteloze concentratie die een persoon kan hebben bij het, in dit geval, toeschouwen van een televisieserie.¹⁵ Als men geabsorbeerd is, ligt de gehele mentale focus bij het verbeelde narratief.¹⁶ Om geabsorbeerd te raken moet de toeschouwer de mediatekst begrijpelijk vinden, zodat de concentratie voortkomt uit een automatisme. Ook moet de toeschouwer geabsorbeerd willen raken, dat wil bijvoorbeeld zeggen dat de toeschouwer van tevoren het

¹² Sonya Dal Cin, Mark Zanna en Geoffrey Fong, “Narrative Persuasion and Overcoming Resistance,” in *Resistance and persuasion*, red. E.S. Knowles en J.A. Linn (Mahwah, NJ: Erlbaum, 2004):175-191, 175-182, 189.

¹³ Auke Tellegen en Gilbert Atkinson, “Openness to absorbing and self-altering experiences (“absorption”), a trait related to hypnotic susceptibility,” *Journal of Abnormal Psychology* 83.3 (1974): 268-277, 268-269.

¹⁴ Auke Tellegen, “Note on the Structure and Meaning of the MPQ Absorption Scale,” ongepubliceerd manuscript (Minnesota: University of Minnesota, 1992): 1.

¹⁵ Braun en Cupchik, 85.

¹⁶ Sonya Dal Cin, Mark Zanna en Geoffrey Fong, 178.

programma dat op staat moet willen kijken, er moet een bepaalde motivatie zijn. Een voorbeeld van zo'n motivatie is dat de toeschouwer tijdens het kijken van het programma voor een moment kan ontsnappen aan het echte leven. De toeschouwer kan zich voor dat moment wanen in een andere wereld, geschapen door het televisieprogramma. Met andere woorden, de aandacht verschuift van de echte wereld naar de geschapen wereld.¹⁷ Dit kan een gevoel van welbevinden tot gevolg hebben (de motivatie). Braun en Cupchik stellen als voorwaarde voor absorptie dat de aandacht bij de desbetreffende mediatekst moet blijven voor de gehele duur van consumeren.¹⁸ Dit betekent dat afleidende factoren een toeschouwer uit absorptie kunnen halen, waardoor het nodig is dat er technieken worden ingezet om de toeschouwer bij een televisieprogramma te houden. Één van deze technieken is het inzetten van de geluidsband om de aandacht van toeschouwers te kunnen sturen.

Er is voor absorptie gekozen in dit onderzoek, en niet voor *flow*, *engagement*, immersie, transportatie of cognitieve absorptie, om de volgende redenen. Al hebben de termen veel raakvlakken, ze verschillen op enkele punten. Immersie wordt vaak gedefinieerd als het 'worden' van een karakter binnen een film, serie of game. De mediaconsument heeft niet alleen het gevoel zich mentaal in de verbeelde wereld te bevinden, maar ook fysiek. De staat van immersie wordt verbroken wanneer er zich binnen de verbeelde wereld iets voordoet dat niet samenhangt met de rest van het verbeelde verhaal, of dat niet realistisch genoeg is.¹⁹ *Engagement* wordt door is volgens Rick Buselle en Helena Bilandzic omschreven als het gevoel je binnen een mediatekst te bevinden, niet als objectieve aanschouwer, maar als een soort karakter dat alle evenementen en situaties binnen de verbeelde wereld meemaakt en begrijpt. Hierdoor is een ander aspect van *engagement* dat de toeschouwer of speler de emoties begrijpt van de karakters binnen het verhaal. Ook voelt het voor de persoon die *engagement* ervaart alsof de mediatekst makkelijk te volgen is en dat het makkelijk is om de aandacht bij de mediatekst te houden. Een vierde en laatste aspect van *engagement*, is het gevoel je niet meer bewust te zijn van je omgeving. *Engagement* kan verbroken worden door afleiding van buitenaf, afleiding door fysieke veranderingen (het gevoel van honger, hoofdpijn hebben) en het gevoel dat een situatie die zich afspeelt binnen de mediatekst niet meer consistent is met de rest van het verhaal, of niet meer realistisch genoeg is.²⁰ *Flow* kenmerkt zich door het gevoel de controle te hebben over interactie met de technologie waarop of waarin de mediatekst zich afspeelt. Ook voor *flow* geldt dat de persoon die de mediatekst consumeert, enkel aandacht zal hebben voor die mediatekst. De aandacht verschuift zich van de echte wereld naar de

¹⁷ Braun en Cupchik, 96-103.

¹⁸ Idem, 86-88.

¹⁹ Mark Nicholas Grimshaw, "Sound and immersion in the first-person shooter," *International Journal of Intelligent Games & Simulation* 5.1 (2008): 119-124, 119-120.

²⁰ Rick Busselle en Helena Bilandzic, "Measuring narrative engagement," *Media Psychology* 12.4 (2009): 321-347, 322-326.

verbeelde wereld. Wanneer *flow* wordt ervaren, worden de zintuigen geprikkeld en voelt de persoon die het ervaart een intense nieuwsgierigheid naar wat er verder zal gebeuren. Ook heeft de persoon die de mediatekst consumeert een intrinsieke motivatie om de mediatekst te consumeren, wat betekent dat het consumeren van de mediatekst het doel op zich is en er geen buitenstaande doelen hoeven zijn die het consumeren motiveren.²¹ Transportatie is een staat van cognitieve, emotionele en beeldende betrokkenheid, waardoor de persoon die transportatie ervaart, het gevoel heeft zich in de verhaalwereld te bevinden.²² Het getransporteerde individu heeft het gevoel een karakter uit het verhaal te zijn.²³ Melanie Green stelt dat transportatie inhoudt dat een individu geheel gefocust is op de verhaalwereld, waarbij hoort dat het individu het tijdsbesef verliest en geen oog meer heeft op hetgeen er om hem heen gebeurt. Transportatie kan zich volgens haar voldoen bij elk narratief, ongeacht het medium.²⁴ Wat zij ook stelt, is dat transportatie zich kan voldoen bij zowel fictieve als feitelijke narratieven.²⁵ Als laatste cognitieve absorptie, dit is volgens Ritu Agarwal en Elena Karahanna een staat van diepe betrokkenheid bij technologie. Ook cognitieve absorptie is een staat van zijn waarin een persoon geraakt door een intrinsieke motivatie te voelen voor de handeling waardoor de staat van cognitieve absorptie ontstaat.²⁶

Één groot verschil met absorptie, is dat de staat van immersie of *engagement* ook verbroken wordt wanneer er een incoherentie binnen het verhaal is. Bij absorptie ligt de nadruk enkel op het verbreken van de staat van zijn door afleiding van buitenaf, waardoor het goed te gebruiken is in dit onderzoek, omdat dit onderzoek zich richt op afleiding door externe stimuli. Een ander verschil is dat *flow* zich kenmerkt door de controle die de persoon in kwestie denkt te hebben over het medium. Bij absorptie is hier geen sprake van en blijft de mediaconsument slechts een toeschouwer en niet iemand die invloed uit kan oefenen. Bovendien is het bij zowel *engagement* als immersie het geval dat de toeschouwer zich niet alleen mentaal binnen de verbeelde wereld denkt te bevinden, maar ook fysiek. Absorptie is er duidelijk in dat het een mentale staat van zijn is, waarbij vooral de aandacht van de fysieke naar de verbeelde wereld verschuift. De persoon in kwestie voelt zich bij absorptie echter niet fysiek in de verbeelde wereld. Bij transportatie is het zo dat ervan uit wordt gegaan dat de getransporteerde persoon het perspectief van één karakter in het narratief overneemt. Bij absorptie ligt hier de focus niet, maar gaat het om de in vergelijking basale vraag of

²¹ Ritu Agarwal en Elena Karahanna, "Time Flies When You're Having Fun: Cognitive Absorption and Beliefs about Information Technology Usage," *MIS Quarterly* 24.4 (2000): 665-694, 668.

²² Melanie C. Green, "Research challenges in narrative persuasion," *Information Design Journal* 16.1 (2008): 47-52, 47, 51.

²³ Melanie C. Green en Timothy C. Brock, "In The Mind's Eye: Transportation-Imagery Model of Narrative Persuasion," in *Narrative Impact: Social and Cognitive Foundations*, red. Melanie C. Green, Jeffrey J. Strange en Timothy C. Brock (Londen: Taylor & Francis, 2002): 315-342, 326.

²⁴ Green, 47.

²⁵ Ibidem.

²⁶ Agarwal en Karahanna, 665-666.

een persoon überhaupt het mentale gevoel heeft niet meer in de echte wereld te zijn. Bovendien is transportatie minder toepasselijk op televisie, omdat het vooral gericht is op het hebben van mentale beelden bij het consumeren van literatuur. Bij televisie hoeven deze beelden niet te worden bedacht door de mediaconsument, omdat deze al op het televisiescherm vertoond worden.²⁷ Cognitieve absorptie lijkt nog het meest op absorptie, maar ook dit concept is minder toepasselijk op dit fenomeen dan narratieve absorptie is. Cognitieve absorptie is namelijk, volgens Charlene Jennett et. al, voornamelijk absorptie met betrekking tot informatietechnologieën en in dit onderzoek zal er gekeken worden naar narratieve vormen van media die niet per se informatie over hoeven te dragen.²⁸ Voor dit onderzoek bleek absorptie dus het meest toepasselijk van deze concepten, omdat het zich vooral richt op een mentale focus op de mediatekst en de daarin verbeelde wereld, en omdat het zich laat opheffen als staat van zijn door externe stimuli.

Wat geluidstheorieën betreft zal dit onderzoek zich voornamelijk richten op een door Rick Altman opgestelde theorie. Altman zegt dat televisie zo erg moet concurreren met zijn omgeving, omdat deze vaak zeer afleidend is, dat televisie bepaalde geluidstechnieken in zet om de aandacht van de kijker te kunnen sturen. Hij stelt zelfs dat het geluid vijftig procent van de tijd de enige link is tussen de televisietoeshouwer en de televisie. Deze afleidende omgeving noemt Altman *household flow*.²⁹ Hij onderscheidt zes verschillende technieken van (Amerikaans) televisiegeluid om de aandacht van de kijker erbij te houden. Deze technieken zorgen ervoor dat televisie kan concurreren met de afleidende omgeving waarin het zich vaak bevindt. De zes technieken die hij onderscheidt, zijn *labeling*, *italicizing*, *the sound hermeneutic*, *internal audiences*, *the sound advance* en *discursification*.³⁰ Hier dieper op ingaan is niet nodig, omdat er in dit onderzoek niet getest zal worden welke geluiden een participant *triggeren* weer terug te keren naar de televisieserie. Er zal enkel getest worden of er geluiden zijn die de participant weer terughalen naar de serie.

John Ellis schrijft in hoofdstuk 8 "Broadcast TV as Sound and Image" van zijn boek *Visible Fictions: Cinema, Television, Video* over televisiegeluid. Hierin zet hij geluid en beeld van televisie uiteen, en analyseert hij welke rol beiden spelen. Ellis legt eveneens een grote rol voor geluid weg wanneer hij zegt dat geluid onder andere de rol heeft de televisiekijker weer naar het scherm te trekken na een moment van afleiding.³¹ Hij zegt onder andere: "Sound holds attention more consistently than image, and provides a continuity that holds across momentary lapses of

²⁷ Green en Brock, 321.

²⁸ Charlene Jennett, et. al, "Measuring and defining the experience of immersion in games," *International Journal of Human-Computer Studies* 66 (2008): 641–661, 643.

²⁹ Altman, 42-44.

³⁰ Idem, 44-51.

³¹ John Ellis, *Visible Fictions* (London: Routledge, 1982): 127-144.

attention.”³² Dit sluit aan op hetgeen Altman stelt over televisiegeluid, namelijk dat geluid een continue factor is die, in tegenstelling tot beeld, de aandacht van de kijker behoudt tijdens momenten van afleiding. Of deze door Ellis en Altman beschreven rol van geluid ook werkelijk voorkomt in de praktijk, zal worden onderzocht door dit kwantitatieve publieksonderzoek.

Wat een toevoeging zal zijn van dit onderzoek op voorgaand onderzoek, is dat nog geen enkel onderzoek heeft gekeken naar de rol van de geluidsband bij absorptie. De link tussen beiden is nog niet gelegd. Ik vermoed dat er wel een link is, omdat een afgeleide toeschouwer die wel absorptie ervaart, wellicht toch een staat van absorptie heeft kunnen bereiken door bepaalde geluidsstrategieën die zijn ingezet door de televisieserie die de toeschouwer consumeerde. Ook is het in eerste instantie de vraag of de televisietoeschouwer wel afgeleid is door *household flow*, wanneer de toeschouwer wel geabsorbeerd blijkt te zijn. Tevens is onderzoek naar absorptie bij televisieseries in het algemeen nog een onderbelicht onderwerp. Vergelijkbare staten van zijn zoals immersie, *engagement* en de algemene staat van *flow* worden wel vaak op eenzelfde manier onderzocht, maar dan bij andere fenomenen (bij het spelen van computergames bijvoorbeeld).³³ Maar ook voor deze onderzoeken geldt dat de rol van geluid in de staat van zijn nooit onderzocht is, omdat deze onderzoeken een andere focus hebben (vaak onderzochten ze enkel of *flow*, *engagement* of immersie aanwezig was bij de participanten). Om de hoofdvraag te kunnen beantwoorden zullen middels de data van het publieksonderzoek dat gedaan zal worden, de volgende hypothesen worden getoetst:

- H1:** Absorptie is aanwezig bij zowel participanten die zich volledig op de televisie concentreren als deze aanstaat, als bij participanten die met andere activiteiten bezig zijn tijdens het televisiekijken.
- H2:** Absorptie is hoger bij participanten die hebben aangegeven de televisietekst goed te begrijpen, dan bij participanten die hebben aangegeven de televisietekst minder goed te begrijpen.
- H3:** Tussen de verschillende platforms waarop de participanten hebben aangegeven het meest te kijken, zit amper verschil in mate van absorptie.
- H4:** De participanten die hebben aangegeven vaak afgeleid te zijn tijdens het kijken van het door hun ingevulde programma, hebben ook aangegeven dat zij vaak terugkeren naar het programma door bepaalde geluiden die zich binnen dit programma voordoen.

³² Idem, 128.

³³ Jeanne H. Brockmyer et. al., “The development of the Game Engagement Questionnaire: A measure of engagement in video game-playing,” *Journal of Experimental Social Psychology* 45 (2009): 624–634.

Methodes

Algemeen

Zoals hiervoor genoemd is absorptie een staat van zijn die bereikt kan worden door de volledige aandacht bij een televisietekst te houden. Het is echter zo, dat de aandacht niet altijd volledig bij een televisieserie gehouden wordt. De theorieën van Altman suggereren dat geluid een belangrijke rol speelt bij het terughalen van aandacht voor een televisieprogramma wanneer de toeschouwer is afgeleid. Wat onderzocht wordt, is of geluid hier inderdaad een grote rol in speelt. Dit is gedaan door middel van een kwantitatief publieksonderzoek. Er is gekozen voor kwantitatief onderzoek, omdat er op deze manier veel meer informatie verzameld kon worden bij veel meer participanten in veel kortere tijd dan bij kwalitatief onderzoek het geval zou zijn. Er is getracht rekening te houden met leeftijdsspreiding tijdens het afnemen van de questionnaires, en er is op gelet dat zowel mannen als vrouwen de questionnaire zouden invullen. Ook is het in dit onderzoek niet de bedoeling geweest een nieuwe theorie te creëren, maar om bestaande theorieën te testen en een mogelijk verband tussen deze te zoeken. Wanneer theorieën empirisch getest worden en blijken te kloppen, kan dit bijdragen aan de wetenschappelijke kennis.³⁴ Met andere woorden, de aanpak is *top-down*, de theorie wordt getest middels data. Kwalitatief onderzoek kenmerkt zich vaak door een *bottom-up* aanpak, omdat de onderzoeker vaak de verzamelde data gebruikt om nieuwe hypothesen en theorieën samen te stellen.³⁵

Men moet ervan bewust zijn dat dit onderzoek geen direct effect probeert te bewijzen, maar enkel een nog redelijk onbekend gebied wil verkennen. Er moet eerst gekeken worden of er een mogelijk verband bestaat tussen absorptie en de geluidsband onder televisieseries, alvorens er nagedacht kan worden over een juiste wijze om dit verband te bewijzen.³⁶ Pas in volgend onderzoek kan er gekeken worden naar een goede manier om een sociaal experiment te voltrekken dat dit fenomeen beter kan onderzoeken, en dan wellicht wel op kwalitatieve wijze.

Participanten

Participanten ($N = 107$; 21 mannen, 86 vrouwen) zijn gekozen op basis van beschikbaarheid. Er zijn geen eisen gesteld voor deelname, er is enkel getracht zo'n breed mogelijk publiek aan te trekken tijdens het werven van de participanten. Helaas bleek bij de resultatenverwerking dat enkel 20% van

³⁴ Isadore Newman, *Qualitative-quantitative Research Methodology: Exploring the Interactive Continuum* (Carbondale: SIU Press, 1998): 17-20.

³⁵ Xavier University Library, "Qualitative versus quantitative research," *Xavier University – Cincinnati, OH*, geraadpleegd zaterdag 18 oktober 2014, op http://www.xavier.edu/library/students/documents/qualitative_quantitative.pdf.

³⁶ Barry Gunter, "The quantitative research process," in *A Handbook of Media and Communication Research: Qualitative and quantitative methodologies*, red. Klaus Bruhn Jensen (Londen: Routledge, 2002):209-234, 214.

de participanten man was, dus er kan gesteld worden dat er niet genoeg is gelet op genderspreiding. Het merendeel van de participanten komt uit regio Utrecht, daarnaast komt een deel van de participanten uit regio Den Haag. De questionnaires zijn individueel ingevuld. De leeftijd van de participanten varieerde van 17 tot 63 ($M = 27.82$, $SD = 12.44$). Enkel de participanten die alle vragen hebben ingevuld zijn betrokken bij de verwerking van de resultaten. Uiteindelijk is er gebleken dat er niet genoeg participanten reageerden op de oproep tot het invullen van de questionnaire. Dit heeft ervoor gezorgd dat er maar 107 van de nodige 150 questionnaires zijn ingevuld.

Procedure

De questionnaire is online afgenomen, ten eerste omdat er gezien de tijdsdruk voor een laagdrempelige manier van ondervragen gekozen moest worden. Het kiezen voor een online questionnaire heeft ervoor gezorgd dat de participanten hem in alle rust en op een prettig tijdstip, thuis konden invullen.³⁷ Nadeel hiervan, is dat er niet bij elke participant gekeken kon worden of alle vragen werkelijk waren ingevuld. Dit is echter achteraf geen probleem geweest. Één ander en wel reëel en niet testbaar nadeel van een online questionnaire, is dat participanten hem wellicht te vluchtig invullen, waardoor er niet goed nagedacht wordt bij het invullen van de vragen. Dit kan echter ook voorkomen wanneer een questionnaire hardcopy wordt ingevuld en ingeleverd terwijl de onderzoeker erbij is. Ook is er rekening mee gehouden dat de participanten vragen konden stellen over de questionnaire, door dit te vermelden bij de oproep tot invullen. Zo is er getracht zo goed mogelijk om te gaan met de keuze voor een online questionnaire.³⁸

De questionnaire begon met een voorwoord waarin stond aangegeven dat zij hun meest recente ervaring met een televisieserie in het achterhoofd moesten houden bij het invullen van de questionnaire. Deze televisieserie hebben de participanten in moeten vullen in het begin van de questionnaire. Voor de duidelijkheid is er een korte definitie gegeven van wat een televisieserie is. Er is de participanten verteld dat zij de questionnaire individueel moesten invullen. Tijdens de questionnaire is er meermaals verteld en herhaald dat de participant moest controleren of hij alle vragen in had gevuld.

Materiaal

Er is aan de participanten gevraagd naar hun meest recente ervaring met een televisieserie. We hebben de serie niet voorgelegd aan de participanten, omdat één van de voorwaarden van absorptie is, dat de mediatekst in kwestie interesse moet wekken bij het subject.³⁹ Wanneer de serie al vooraf

³⁷ "Enquête Televisie en Geluid," ThesisTools.com, geraadpleegd 16 oktober 2014, op <http://www.thesistools.com/televisiegeluid>.

³⁸ Barry Gunter, 216.

³⁹ Braun en Cupchik, 86.

bepaald is, zou het kunnen zijn dat absorptie niet mogelijk is, omdat de participant geen interesse heeft in die vooraf bepaalde serie. Dan zou de kans op absorptie in veel mindere mate aanwezig zijn en kon het verband tussen absorptie en *household flow* minder goed onderzocht worden.

De questionnaire bestond uit twee delen. Het eerste deel bevatte demografische vragen over de leeftijd en het geslacht van de participant. Daarna werd er gevraagd naar de serie op basis waarvan de participant de questionnaire invulde. Hier werd ook gevraagd naar het platform waarop de serie naar keuze het meest gekeken werd, naar de mate van begrijpelijkheid van de serie naar keuze en naar de mate van afleiding die de participant ervoer tijdens het kijken van de serie naar keuze. De vraag naar begrijpelijkheid is gesteld, omdat Braun en Cupchik als voorwaarde voor absorptie stellen dat de toeschouwer de mediatekst moet begrijpen.⁴⁰ De precieze vraagstellingen en mogelijke antwoorden kunt u vinden in 'Appendix A'. Bij de uiteindelijke tests zijn de antwoordgroepen van 'afleiding' en 'platform' gencodeerd naar twee categorieën, in plaats van de drie of vier originele categorieën. Bij afleiding zijn optie 1 (altijd) en 2 (meestal) samengevoegd tot een groep die meestal tot vaak afgeleid was, en optie 3 (af en toe) en 4 (nooit) tot een groep die amper tot nooit afgeleid was. Bij het platform zijn opties 2 (computer) en 3 (anders, namelijk) samengevoegd, en is 1 (televisie) op zich gelaten. Hier zijn 2 en 3 samengevoegd, omdat er uit de antwoorden bleek dat men onder 'anders' vaak media schaarde die zich veelal op de computer afspeelden (zoals Netflix). De groepen binnen de vraag naar begrijpelijkheid zijn niet gencodeerd, maar uit het analyseren van de resultaten bleek dat er door de participanten nooit is gekozen voor optie 3 (begreep het matig) of 4 (begreep het slecht). Voor het recoderen is gekozen, omdat bepaalde groepen te klein waren om de hypothesen mee te kunnen testen.

Het tweede deel van de questionnaire bestond uit stellingen. Om absorptie en *household flow* te meten bij de participanten zijn twee schalen met stellingen opgesteld (hierna te noemen de absorptieschaal en de flowschaal). Van deze stellingen moesten de participanten aangeven in welke mate zij het ermee eens waren. Dit gebeurde middels een zevendelige Likert-schaal. Er is voor een zevendelige Likert-schaal gekozen, zodat de participanten beter zouden nadenken over de keuze die zij maakten en om ervoor te zorgen dat de resultaten zo specifiek mogelijk zouden zijn. Een kwantitatief onderzoek is al enigszins gesloten, dus de keuzevrijheid van de participanten moest zo min mogelijk beperkt worden door de keuze in mogelijke antwoorden.

De stellingen van de absorptieschaal zijn opgesteld op basis van eerder onderzoek dat zijn validiteit heeft bewezen. De door Auke Tellegen en Gilbert Atkinson opgestelde schalen zijn gebruikt bij het opstellen van de schalen voor dit onderzoek. Niet alles van hun onderzoek is echter betrokken bij het opstellen van de schalen, immers, Tellegen en Atkinson betrekken onder andere dagdromen,

⁴⁰ Braun en Cupchik, 85-86.

slaapwandelen, vertrouwen, optimisme en meer bij hun absorptieschaal.⁴¹ Deze aspecten van absorptie zijn niet nuttig voor dit onderzoek, aangezien enkel de absorptiestaat tijdens het kijken van televisie wordt onderzocht.

Een ander onderzoek dat ter inspiratie diende voor de vorming van de stellingen voor dit onderzoek, is gedaan door Charlene Jennett et. al. Dit is een kwantitatief publieksonderzoek naar immersie bij videogamespelers. De meetbaarheid van immersie in dit onderzoek is wetenschappelijk onderbouwd en uit het onderzoek blijkt de validiteit van deze meetbaarheid. Charlene Jennett et. al. en stellen dat immersie overduidelijk verbonden is met noties als *flow* en cognitieve absorptie.⁴² Hierover zeggen Charlene Jennett et. al. dat cognitieve absorptie voornamelijk absorptie is met betrekking tot informatietechnologieën, zoals Agarwal en Karahanna kwantitatief hebben onderzocht, en dat immersie een vergelijkbare absorptiestaat inhoudt, maar dan met betrekking tot videogames.⁴³ Agarwal en Karahanna baseren de questionnaires die gebruikt zijn in hun onderzoek op de Tellegen Absorption Scale en Charlene Jennett et. al. baseren hun questionnaires voor een groot deel op het onderzoek van Agarwal en Karahanna.⁴⁴ Omdat het onderzoek van Charlene Jennett et. al. het meest recent is en immersie bij videogames als casus dichterbij komt bij mijn casus dan hetgeen Agarwal en Karahanna onderzochten, zijn de vragen die zij gesteld hebben aan hun participanten gebruikt als inspiratiebron voor het opstellen van de questionnaire van dit onderzoek. De stellingen zijn aangepast, zodat ze bij het concept en de casus van dit onderzoek zouden passen, namelijk absorptie bij televisieseries.

De absorptieschaal bestond uit 11 stellingen die maten in hoeverre de participant geabsorbeerd raakte in de serie tijdens het kijken. In Figuur 1 is te zien uit welke stellingen deze schaal bestond, of de correlatie binnen de schaal goed was en wat er met de betrouwbaarheid van de schaal zou gebeuren als één van de stellingen verwijderd zou worden. Stellingen A2, A3 en A6 zijn *reverse scored*. De vragen zijn omgezet in negatieve stellingen, zodat de participanten tot denken werden gezet en de strekking van de questionnaire niet duidelijk zou worden tijdens het invullen. Zo is er getracht te voorkomen dat de participanten de questionnaire in zouden vullen ten behoeve van het onderzoeksdoel. De validiteit van de schaal bleek goed te zijn (Cronbachs $\alpha = .753$). Enkel item A2 zou de schaal meer valide maken, maar omdat de schaal al valide bleek te zijn is er besloten dit item mee te nemen in het testen van de hypothesen.

⁴¹ Auke Tellegen en Gilbert Atkinson, 270-271.

⁴² Charlene Jennett, et. al, 643-644.

⁴³ Idem, 643.

⁴⁴ Agarwal en Karahanna, 667.
Charlene Jennett et. al, 644.

Figuur 1:

Absorptieschaal			
	Theses	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
A1	Ik had vaak het idee dat ik de tijd vergat.	,565	,715
A2	Voor mijn gevoel leken de afleveringen veel langer te duren dan ze echt duurden. (RS)	-,107	,798
A3	Ik raakte snel afgeleid tijdens het kijken van deze serie door elementen uit mijn omgeving. (RS)	,370	,738
A4	Ik had tijdens het kijken van deze serie het idee dat ik me minder bewust was van mijn directe omgeving.	,529	,716
A5	Ik had het idee dat ik helemaal in de serie op kon gaan.	,680	,701
A6	Tijdens het kijken van de serie dwaalden mijn gedachten vaak af naar andere zaken. (RS)	,455	,727
A7	Ik was benieuwd wat er verder zou gaan gebeuren in de serie, tijdens het kijken van de serie.	,662	,713
A8	Soms voelde ik me zo betrokken bij de serie dat ik direct iets tegen de personages in de serie zou willen zeggen. (Denk aan: kijk uit, er staat iets achter je!)	,359	,744
A9	Ik genoot van het kijken van de serie.	,363	,740
A10	Tijdens het kijken van de serie voelde het alsof ik me niet meer in de echte wereld bevond, maar in de wereld die verbeeld werd binnen de serie.	,271	,754
A11	Tijdens het kijken van de serie dacht ik niet meer aan situaties uit mijn alledaagse leven.	,524	,717f

De flowschaal bestond uit zeven stellingen. Deze stellingen zijn opgezet vanuit de theorie van Altman. Er is, algemeen gezegd, bevestigd of de participant vond dat bepaalde geluiden, die zich voordeden binnen de serie, eruit sprongen, en er is bevestigd of deze geluiden de participant dan weer naar het beeld deden kijken. Ook is er bevestigd of de participant de serie in kwestie bleef volgen, ondanks mogelijke afleiding, doordat de geluidsband de participant genoeg informatie gaf over de serie. In Figuur 2 is precies te zien uit welke stellingen deze schaal bestond, of de correlatie binnen de schaal goed was en wat er met de betrouwbaarheid van de schaal zou gebeuren als één van de stellingen verwijderd zou worden. Stelling F3 is *reverse scored*. De validiteit van de schaal bleek niet goed (Cronbachs $\alpha = .517$). Zoals er te zien is in Figuur 2, correleren de items F3 en F5 niet goed met de rest van de items. Hierom is ervoor gekozen deze items te verwijderen uit de schaal. De validiteit van de schaal werd hierdoor beter (Cronbachs $\alpha = .611$), maar nog niet optimaal. Dit ligt onder het gebruikelijke criterium van .65, dus er zal voorzichtig omgegaan moeten worden met het trekken van conclusies. Binnen de enquête zijn vraag F1-F6 op het einde gesteld. Voordat de

participanten deze zouden invullen, is er aan de participanten die op het begin hebben aangegeven 'nooit' afgeleid te zijn, gevraagd of zij bij deze vragen 'het middelste bolletje' in wilden vullen (ofwel, een score van 4). Enkel vraag F7 is ook door participanten die bij afleiding 'nooit' hebben ingevuld, beantwoord zonder dergelijke instructies vooraf. Bij de resultaten is dit straks terug te zien onder hypothese 4.

Figuur 2:

Flowschaal			
	Theses	Corrected Item- Total Correlation	Cronbach's Alpha if Item Deleted
F1	Bepaalde geluiden binnen de serie trokken mijn aandacht terug als ik niet meer aan het opletten was.	,450	,400
F2	Als ik bezig was met andere activiteiten tijdens het kijken van de serie, lette ik nog wel op wat er gezegd werd in de serie.	,429	,427
F3	Op momenten dat ik was afgeleid door iets dat ik deed naast televisiekijken, was ik mij niet meer bewust van dingen die gezegd werden binnen de serie, of van bepaalde geluiden die zich voordeden binnen de serie. (RS)	,052	,551
F4	Als ik de stem van mijn favoriete acteur/actrice hoorde, lette ik gelijk weer op wat er gebeurde binnen het programma, ongeacht waar ik mee bezig was.	,451	,381
F5	Ik heb vaak de televisie aan staan op de achtergrond en kijk dan alleen maar naar het beeld als ik hoor dat er iets gebeurt wat ik interessant vind.	,034	,592
F6	Ik heb niet het idee dat ik iets gemist heb van een aflevering van deze serie doordat ik afgeleid was, omdat ik het verhaal kon volgen door wat er gezegd werd, of door andere geluiden.	,258	,475
F7	In de serie die ik gekeken heb, zaten geluiden die mijn aandacht trokken, omdat ik wist dat er dan iets spannends/leuks/etc. ging gebeuren.	,240	,483

Ook zijn er zes stellingen voorgelegd aan de participanten die niks te maken hadden met het uiteindelijke doel van het onderzoek. Dit is gedaan om dezelfde reden als waarom er *reverse scored* items zijn toegevoegd aan de questionnaire. Door deze niet zinnige vragen toe te voegen aan het onderzoek, zal het minder duidelijk zijn waar het onderzoek precies over gaat en zullen participanten minder beïnvloed worden bij de invulling van de questionnaire. Tevens zijn alle stellingen in

willekeurige volgorde voorgelegd aan de participanten. Er is getracht de invulling van de questionnaires zo objectief mogelijk te laten verlopen.

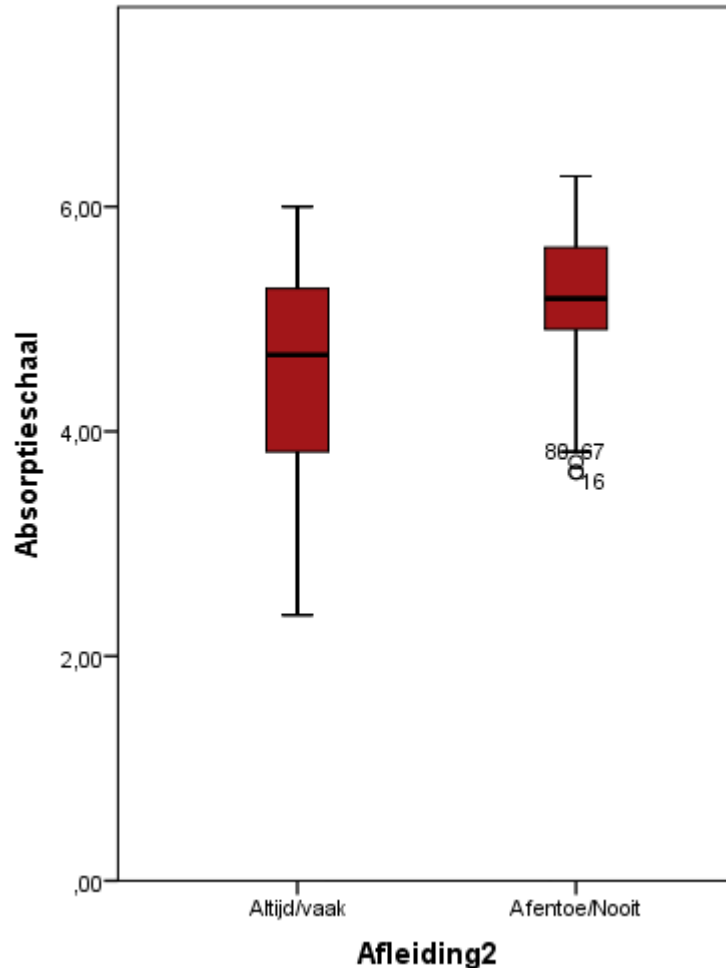
Resultaten

Hypothese 1 tests:

Zoals al eerder vermeld is de variabele 'afleiding' gerecodeerd naar twee groepen, in plaats van de originele vier groepen. Eerst waren de groepen als volgt: altijd ($N = 5$), meestal ($N = 21$), af en toe ($N = 63$), nooit ($N = 18$). Nu zijn altijd en meestal samengevoegd ($N = 26$), en af en toe en nooit ($N = 81$). Er is dus een opmerkelijk verschil tussen de omvang van de groepen, en bovendien bestaat groep '1' niet uit het minimum van 30 participanten die nodig zijn om de tests uit te voeren. Toch is er een t-test uitgevoerd op deze twee groepen, omdat de t-test robuuster van aard is, waardoor je er toch data mee kan analyseren, mits de geteste groepen groot genoeg zijn. Dit waren ze echter niet helemaal, toch is ervoor

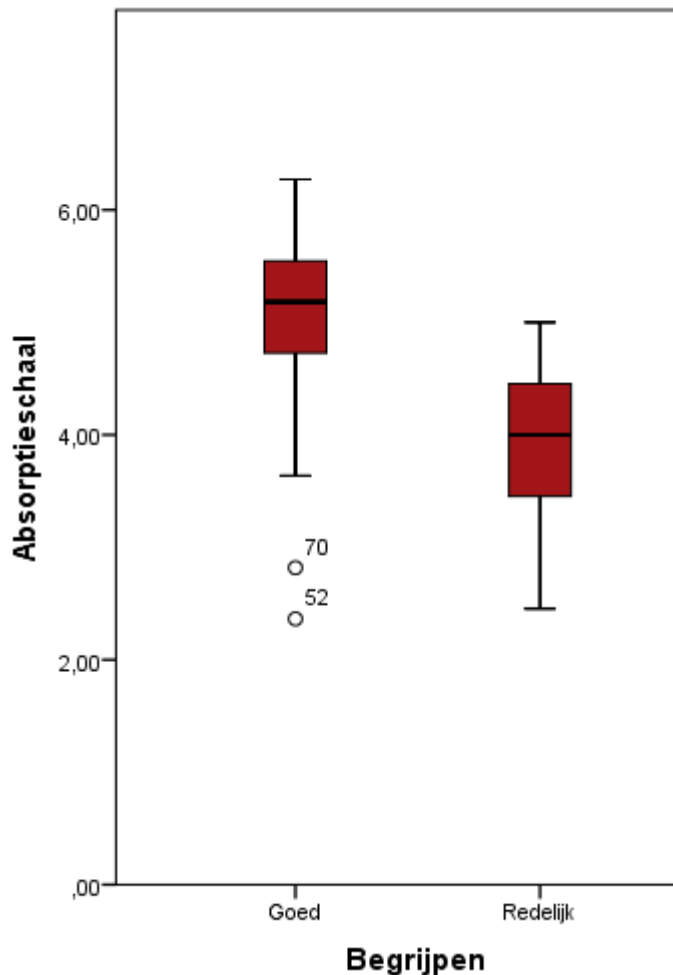
gekozen om een t-test uit te voeren om grove resultaten te kunnen produceren voor mogelijk volgend onderzoek. Voor de verzamelde data met betrekking tot de absorptieschaal bleek de Levene's test significant, wat betekent dat er geen gelijkheid was in variatie binnen de groepen, $F(105) = 9.919, p < .05$. De participanten waren meer geabsorbeerd wanneer zij minder afgeleid waren ($M = 5.161, SD = .650$) dan wanneer zij meer afgeleid waren ($M = 4.455, SD = .994$). Dit verschil was significant $t(32.142) = -3.397, p < .05$. Er zal voorzichtig omgegaan moeten worden met de resultaten van deze test, omdat er niet aan een aantal basisvoorwaarden is voldaan. Ook is er te zien in Figuur 3 dat er een aantal *outliers* zijn in de groep "af en toe of nooit". Al deze *outliers* hebben op de vraag of zij afgeleid waren tijdens het toeschouwen van hun serie naar keuze, als antwoord 'af en

Figuur 3:

toe' gegeven. De *outliers* bleken weinig effect te hebben op de resultaten, dus zijn ze behouden in de tests.

Figuur 4

Hypothese 2 tests:

Zoals aangegeven hebben er geen participanten ingevuld de serie matig of slecht te begrijpen. Ook zijn er weinig participanten die hebben aangegeven de serie meestal te begrijpen ($N = 6$) in vergelijking tot de participanten die aan hebben gegeven de serie altijd te begrijpen ($N = 101$). Eigenlijk is één van de twee groepen dus veel te klein om tests mee uit te voeren. Toch is er een t-test uitgevoerd, om te kijken of er een verschil zat in de absorptiewaarde van de groepen. Voor de verzamelde data met betrekking tot de absorptieschaal bleek de variatie gelijkverspreid, $F(105) = .284$, $p > .05$. De participanten waren meer geabsorbeerd wanneer ze de tekst beter begrepen ($M = 5.054$, $SD = .753$) dan wanneer ze de tekst minder goed begrepen ($M = 3.894$, $SD = .892$). Zie figuur 4. Dit verschil was significant $t(105) = 3.633$, $p < .001$. Ook voor deze test geldt dat er voorzichtig omgegaan moet worden met de

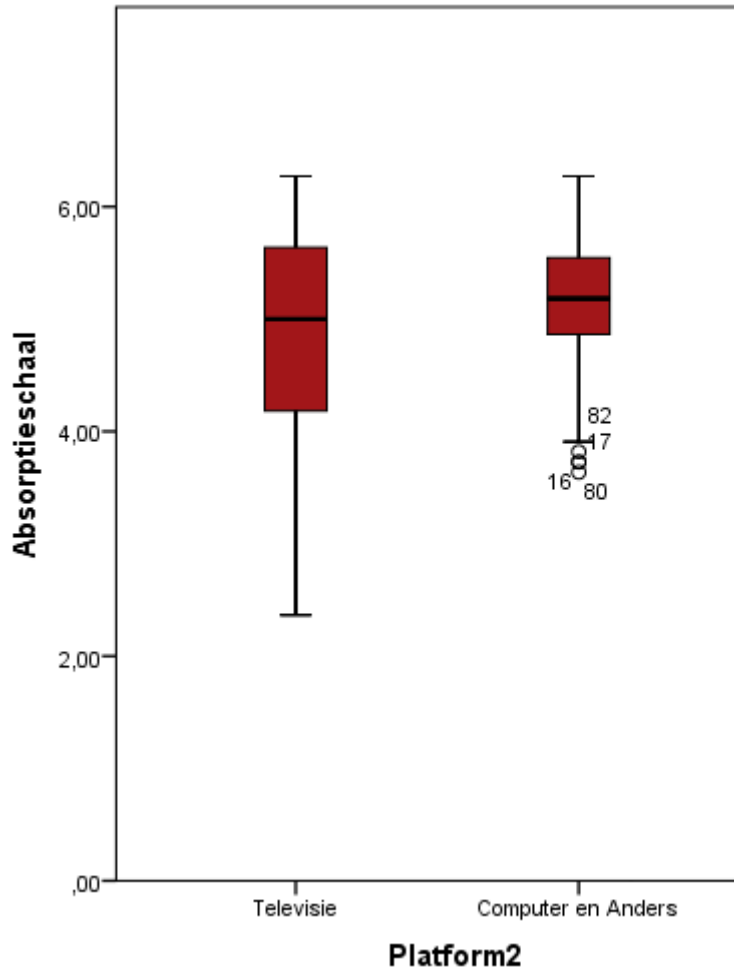
resultaten. Al lijkt de hypothese ondersteund te worden, één van de groepen is veel te klein om waarde toe te kunnen kennen aan de resultaten. Toch is het opvallend dat de zes participanten die hebben aangegeven hun serie niet altijd te begrijpen een significant lagere absorptie ervaren dan participanten die aan hebben gegeven hun serie altijd te begrijpen.

Hypothese 3 tests:

Voor de verzamelde data met betrekking tot de absorptieschaal bleek de variatie niet gelijkverspreid, $F(105) = 12.609$, $p < .05$. Wederom is hier een t-test uitgevoerd, omdat deze robuuster van aard is waardoor de Levene's test significant mag zijn, mits de geteste groepen groot genoeg zijn. En de groepen waren groot genoeg om mee te testen. De mate van absorptie die de participanten ervoeren bij het kijken van een televisieserie op de televisie ($M = 4.831$, $SD = .966$), was bijna gelijk aan de mate van absorptie die participanten ervoeren bij het kijken van een televisieserie op de

computer of een ander medium ($M = 5.117$, $SD = .619$). Zie Figuur 5 voor een overzicht van de spreiding van de resultaten, deze figuur zal gebruikt worden in de discussie. Dit verschil was significant $t(76.666) = -1.774$, $p < .10$

Figuur 5

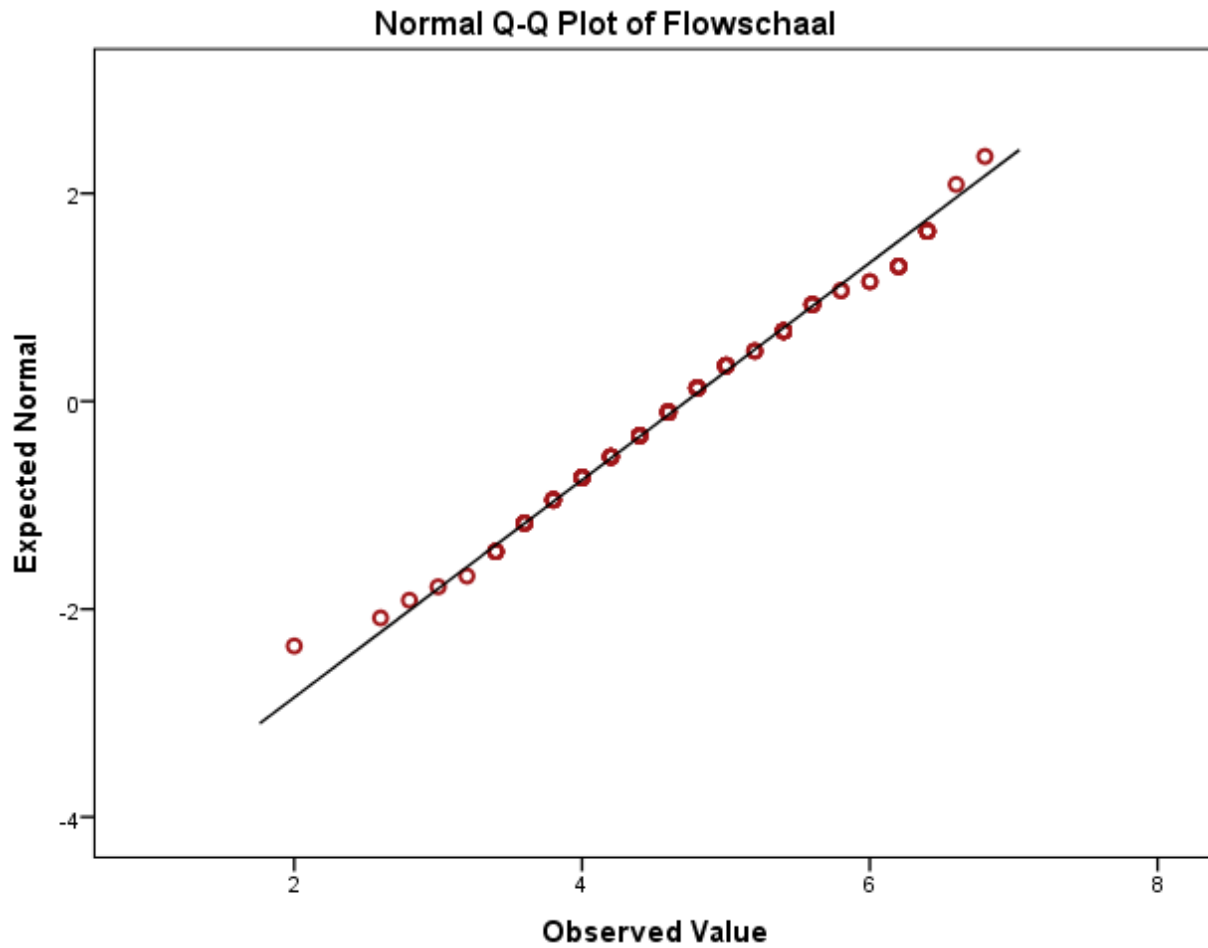
Hypothese 4 tests:

Voor deze test zijn de participanten in drie groepen verdeeld wat betreft 'afleiding'. Dit kwam beter uit voor het onderzoek, omdat de groepen zo in grootte minder van elkaar verschilden. Zo ontstond een groep die altijd of meestal afgeleid was ($N = 26$), een groep die af en toe afgeleid was ($N = 63$) en een groep die nooit afgeleid was ($N = 18$). De verzamelde data met betrekking tot de flowschaal bleek normaal gedistribueerd, $D(107)$, $p > .05$ (zie Figuur 7). En voor de verzamelde data met betrekking tot de flowschaal bleek de variatie gelijkverspreid, $F(2, 104) = .608$, $p > .05$. Er was een significant effect van afleiding op de flowschaal, $F(2, 104) = 4.733$, $p < .05$. Zie Figuur 6 voor de gemiddelden en standaarddeviaties, deze data zal gebruikt worden in de discussie.

Figuur 6

Afleiding	<i>N</i>	Gemiddelde	Standaarddeviatie
Altijd/meestal	26	4,7692	,94774
Af en toe	63	4,8794	,93501
Nooit	18	4,1222	,84891
Total	107	4,7252	,95661

Figuur 7

Discussie

Dit onderzoek bleek nieuwe inzichten te geven op de rol van geluid bij het terughalen van participanten naar het televisieprogramma. Ook bleek het nieuw inzicht te geven op de vraag of absorptie aanwezig was bij zowel afgeleide participanten, als participanten die met volledige aandacht een televisieserie keken.

Hypothese 1

Uit de tests is gekomen dat participanten die aangaven af en toe of nooit afgeleid te zijn, gemiddeld veel hogere absorptie ervoeren dan participanten die aan aangaven meestal of altijd afgeleid te zijn. Dit was een significant verschil. Helaas waren de groepen te verschillend in grootte, bovendien was één van de groepen te klein voor de gedane tests en bleek de variantie binnen de groepen niet gelijkverspreid. Dit betekent dat de test niet geheel betrouwbaar is, maar kijkend naar de resultaten kan er met uitermate voorzichtigheid gezegd worden dat er waarschijnlijk ook een significant verschil tussen de groepen zou zijn geweest wanneer er meer participanten waren ondervraagd. Dan zou de omvang van de groepen waarschijnlijk groot genoeg zijn, waardoor de tests betrouwbaarder zouden zijn. In het kort, de geteste waarden geven een significant en redelijk groot verschil aan (.706) tussen de gemiddelden van de groepen, en in toekomstig onderzoek zullen er meer participanten ondervraagd moeten worden om valide tests uit te kunnen voeren, waarmee wellicht dit verschil ook gevonden wordt.

Een dergelijke uitkomst is verklaarbaar door te kijken naar de theorieën van Altman in combinatie met theorieën over absorptie. Vooraf aan dit onderzoek werd er de assumptie gesteld dat de theorieën van Altman wellicht achterhaald waren. Dit blijkt, kijkend naar deze resultaten, echter niet helemaal het geval te zijn. Absorptie komt volgens de in dit onderzoek beschreven theorieën, enkel voor wanneer de persoon die een televisieserie consumeert geen afleiding door externe stimuli ervaart. Wanneer absorptie dan inderdaad hoger is bij participanten die in mindere mate afleiding ervoeren, dan bij participanten die een hogere mate van afleiding ervoeren, is dit logischerwijs terug te koppelen op deze voorwaarde voor een absorptieve staat van zijn. De algemene theorie van Altman lijkt dus te kloppen: televisie moet nog steeds concurreren met een afleidende omgeving. Wat we echter niet weten, is in hoeverre er absorptie geweest was, wanneer er geen geluid onder de serie zou zitten. Met andere woorden, de rol van geluid is niet aantoonbaar aanwezig of afwezig.

Hypothese 2

Ook voor deze test gold dat één van de groepen veel te klein bleek te zijn en de groepen qua grootte te veel van elkaar verschilden. En ook bij deze hypothese hebben we toch een test uitgevoerd. Al zijn de resultaten niet betrouwbaar, omdat de groepen te klein en verschillend zijn, toch is het opvallend dat het verschil in absorptie zo groot is (1.16 punt verschil in de gemiddelden). Ook is er in de boxplot te zien dat alle participanten die aan hebben gegeven de serie minder goed te begrijpen, onder de gemiddelde absorptiewaarde scoren van participanten die hebben aangegeven de serie goed te begrijpen. Hiervoor geldt wellicht ook dat er meer participanten ondervraagd moeten worden, maar om dit volledig te testen is het mijns inziens nodig de participanten een casus voor te leggen, bijvoorbeeld 'kijk een heel seizoen van *Lost*'. Zo kan er beter gekeken worden of participanten die de serie minder goed begrijpen, wel geabsorbeerd kunnen raken of dat het inderdaad het geval is dat absorptie veel lager uitvalt wanneer participanten een serie minder goed begrijpen. En *Lost* is volgens de theorieën van Jason Mittel over *narrative complexity* een complexe serie, waardoor de participanten deze serie waarschijnlijk niet allemaal zullen begrijpen.⁴⁵ Het is jammer dat deze hypothese niet beter getoetst kon worden middels de resultaten van dit onderzoek, maar ook logisch, want men volgt wellicht liever geen serie die minder goed te begrijpen is. En aangezien de enquête is ingevuld op basis van een door de participanten zelf gekozen televisieserie, is deze uitkomst eigenlijk logisch, want men zal geen enquête invullen op een serie die men niet volgt.

Hypothese 3

Deze hypothese bleek te worden ondersteund door de resultaten van de gedane tests. Opvallend is wel dat de uitlopers van de boxplot die de mate van absorptie aangeeft bij participanten die hebben aangegeven op de computer of ander medium te kijken, veel kleiner zijn dan bij de boxplot die de mate van absorptie aangeeft bij participanten die aan hebben gegeven een serie op televisie te kijken. De standaarddeviatie is bij 'computer/anders' ook veel kleiner, wat aangeeft dat deze participanten veel consistentere geabsorbeerd zijn dan participanten die hun serie op televisie kijken. Wellicht is dit zo, omdat er bij kijken op een computer of ander medium een bewustere keuze gemaakt moet worden. Immers, een televisie zet je aan, je zapt en komt uit op een leuke serie, terwijl je een serie op de laptop bewust op moet zoeken (downloaden, Netflix, etc.). En theorieën over absorptie stellen dat absorptie zich eerder voordoet wanneer er vooraf een motivatie is om het programma te kijken.

⁴⁵ Mittel, 35-38.

Hypothese 4

Deze hypothese bleek eveneens ondersteund te worden door de resultaten van de gedane tests. Zowel bij participanten die aangaven af en toe afgeleid te zijn, als participanten die aangaven meestal of altijd afgeleid te zijn, bleek dat ze terugkeerden naar het programma door het horen van de stem van hun meest favoriete acteur of actrice en andere voor de participant opvallende geluiden. Ook gaven ze aan nog wel op te letten op wat er gezegd werd binnen het programma, al waren ze met iets anders bezig. En ze gaven aan niet het gevoel te hebben dat ze iets hebben gemist van het programma, al waren ze afgeleid, omdat ze het verhaal konden volgen door wat er gezegd werd, of door middel van andere geluiden. De waarden van de schalen zijn niet veel hoger dan het neutrale gemiddelde van '4', maar er is wel een noemenswaardig hogere uitkomst dan deze neutrale waarde voor alle participanten die in meer of mindere mate afgeleid waren. En omdat afgeleide participanten blijkbaar terugkeren naar een programma door geluidstechnieken die worden ingezet door televisieseries, en absorptie bij zo'n 70% van de afgeleide participanten aanwezig was, kan er gezegd worden dat absorptie mogelijk toch tot stand is gekomen bij deze afgeleide participanten doordat zij teruggehaald werden naar de serie middels geluidstechnieken. Dit kan echter niet met zekerheid geconcludeerd worden uit de resultaten van de gedane tests, maar dit is zeker wel een aanleiding voor volgend onderzoek.

Volgend onderzoek

Zoals eerder vermeld was dit onderzoek een poging tot exploratie van het wetenschappelijk veld omtrent absorptie wanneer het in verband zou worden gebracht met de geluidsband onder televisieseries. In volgend onderzoek zal er met veel meer aspecten rekening gehouden moeten worden, dan er in dit onderzoek gedaan is. Zo zal wellicht getest kunnen worden in hoeverre de participanten überhaupt ontvankelijk zijn voor een absorptieve staat. Participanten die matig ontvankelijk zijn voor absorptie, zullen wellicht minder snel teruggehaald worden door de geluidsband, omdat zij in eerste instantie al niet 'in het programma' zaten. Ook zal er in volgend onderzoek veel meer participanten geworven moeten worden, want in dit onderzoek waren er vooraf al te weinig participanten, waardoor logischerwijs sommige tests niet valide uit te voeren waren. Dit onderzoek is tevens geen antwoord geweest op tekstuele vragen, namelijk: welke geluiden brengen de participant dan terug naar het programma, nadat hij afleiding ervoer? Dit zou pas een echte test zijn van de theorieën van Altman. Volgend onderzoek zal grootschaliger aangepakt moeten worden en er zal meer tijd uitgetrokken moeten worden voor het ondervragen van participanten. Wellicht zal het betere resultaten opleveren wanneer er een kwalitatieve vorm van onderzoek wordt aangehouden in de toekomst, omdat er zo meer informatie ingewonnen kan worden over de onderliggende processen van dit fenomeen. Ook is het wellicht een goed idee om

een test te doen waarin een televisieserie door één groep participanten met geluid worden bekeken, terwijl een andere groep participanten deze serie zonder geluid zal bekijken. Zoals gezegd weten we nu niks over welke geluiden de participanten wel of niet terughaalden. De geteste variabelen hebben nu geen inhoud of context, en naar deze inhoud of context kan alleen gevraagd worden wanneer er directer met participanten omgegaan zal worden.

Conclusie

Zoals gezegd is de theorie van Altman waarschijnlijk nog steeds toepasselijk. Het bleek, vooral uit het testen van 'Hypothese 1', dat participanten die vaak afgeleid waren, een lagere absorptie ervoeren dan participanten die af en toe of nooit afgeleid waren. Voor absorptie is het nodig dat men niet afgeleid wordt door externe stimuli, dit wordt bevestigd door deze data. Dit bleek zowel het geval te zijn bij het kijken van een televisieserie op de televisie, als het kijken van een televisieserie op de computer of via een ander medium. Ook bleek uit de data dat de participanten die afgeleid waren, vaak terugkeerden naar het programma door bepaalde geluiden. Dit aspect van Altmans theorie klopt dus eveneens, hoewel er nog niet precies gezegd kan worden welke geluiden de aandacht trokken.

Dit onderzoek was in eerste instantie bedoeld om een nog redelijk onbekend terrein te verkennen. Helaas kunnen er uit de resultaten van dit onderzoek geen harde conclusies getrokken worden, maar de resultaten laten zien dat Altmans theorieën nog steeds toepasselijk zijn. Daarmee kan vervolgonderzoek op dit gebied wellicht interessante data voortbrengen. Er zal in volgend onderzoek vooraf wel veel meer rekening gehouden moeten worden met bepaalde aspecten, want daar schiet dit onderzoek regelmatig in tekort.

Eindwoord

Hierbij wil ik mijn begeleider Alec Badenoch bedanken voor zijn steun bij het schrijven van mijn bachelorscriptie. Altijd kon ik bij hem terecht met vragen en de feedbackgesprekken waren naast heel aangenaam, ook behoorlijk leerzaam. Bedankt voor alles wat ik in dit vak heb mogen leren. Eveneens wil ik Anne-Wil Coumou bedanken voor haar hulp bij het verwerken van de resultaten. Dit had ik niet zonder haar gekund, immers ben ik nog maar een leek op dit gebied.

Bronnenlijst

Agarwal, Ritu en Elena Karahanna. "Time Flies When You're Having Fun: Cognitive Absorption and Beliefs about Information Technology Usage." *MIS Quarterly* 24.4 (2000): 665-694.

Altman, Rick. "Television/Sound." In *Studies in Entertainment: Critical Approaches to Mass Culture*, geredigeerd door Tania Modleski, 39-54. Bloomington: Indiana University Press, 1986.

Bechtel, Robert B., Clark Achelpohl, en Roger Akers. "Correlates between Observed Behavior and Questionnaire Responses on Television Viewing." In *Television and Social Behavior*, vol.4, geredigeerd door Eli A. Rubinstein, George A. Comstock, en John P. Muray, 274-344. Washington D.C., 1972.

Braun, Ingrid K. en Gerald C. Cupchik. "Phenomenological and quantitative analyses of absorption in literary passages." *Emperical Studies of the Arts* 19 (2001): 85-109.

Brockmyer, Jeanne H. et. al. "The development of the Game Engagement Questionnaire: A measure of engagement in video game-playing." *Journal of Experimental Social Psychology* 45 (2009): 624-634.

Busselle, Rick en Helena Bilandzic. "Measuring narrative engagement." *Media Psychology* 12.4 (2009): 321-347, 322-326.

Dal Cin, Sonya, Mark Zanna en Geoffrey Fong. "Narrative Persuasion and Overcoming Resistance." In *Resistance and persuasion*, geredigeerd door E.S. Knowles en J.A. Linn, 175-191. Mahwah, NJ: Erlbaum, 2004.

Ellis, John. *Visible Fictions*. London: Routledge, 1982.

"Enquête Televisie en Geluid." ThesisTools.com. Geraadpleegd 16 oktober 2014, op <http://www.thesistools.com/televisiegeluid>.

"Finishing the Hat." *Desperate Housewives*. Net 5. Amsterdam. 28 mei 2012.

"Gerald C. Cupchik." Laatst gewijzigd op 11 augustus 2010. Geraadpleegd vrijdag 31 oktober 2014, op <http://www.uts.utoronto.ca/~cupchik/psyc18.htm>.

Gilles, Dennis. "Television Reception." *Journal of Film and Video* 37.3 (1985): 12-25.

Green, Melanie C. "Research challenges in narrative persuasion." *Information Design Journal* 16.1 (2008): 47-52.

Green, Melanie C. en Timothy C. Brock, "In The Mind's Eye: Transportation-Imagery Model of Narrative Persuasion," in *Narrative Impact: Social and Cognitive Foundations*, geredigeerd door Melanie C. Green, Jeffrey J. Strange en Timothy C. Brock, 315-342. Londen: Taylor & Francis, 2002.

Grimshaw, Mark Nicholas. "Sound and immersion in the first-person shooter." *International Journal of Intelligent Games & Simulation* 5.1 (2008): 119-124.

Gunter, Barry. "The quantitative research process." In *A Handbook of Media and Communication Research: Qualitative and quantitative methodologies*, geredigeerd door Klaus Bruhn Jensen, 209-234. Londen: Routledge, 2002.

Jennett, Charlene et. al. "Measuring and defining the experience of immersion in games." *International Journal of Human-Computer Studies* 66 (2008): 641-661.

Mittel, Jason. "Narrative Complexity in Contemporary American Television." *The velvet light trap* 58.1 (2006): 29-40.

Newman, Isadore. *Qualitative-quantitative Research Methodology: Exploring the Interactive Continuum*. Carbondale: SIU Press, 1998.

Novum. "Vier op tien Nederlanders doen aan 'binge-watching'." [2014] Nu.nl. Geraadpleegd zondag 14 december 2014, op <http://www.nu.nl/media/3679538/vier-tien-nederlanders-doen-binge-watching.html>.

Peer, Willie van, Frank Hakemulder en Sonia Zyngier. *Muses and Measures: Emperical research methods for the humanities*. Cambridge: Cambridge Scholars Publishing, 2007.

"Rick Altman." Geraadpleegd vrijdag 31 oktober, op <http://clas.uiowa.edu/ccl/people/rick-altman>.

Stadler, Jane en Kelly McWilliam. "Soundscapes: The Invisible Magic of Sound." In *Screen Media: Analysing Film and Television*, geredigeerd door Jane Stadler en Kelly McWilliam, 65-89. Crows Nest: Allen & Unwin, 2009.

Tellegen, Auke en Gilbert Atkinson. "Openness to absorbing and self-altering experiences ("absorption"), a trait related to hypnotic susceptibility." *Journal of Abnormal Psychology* 83.3 (1974): 268-277.

Tellegen, Auke. "Note on the Structure and Meaning of the MPQ Absorption Scale." Ongepubliceerd manuscript. Minnesota: University of Minnesota, 1992.

Xavier University Library. "Qualitative versus quantitative research." *Xavier University – Cincinnati, OH*. Geraadpleegd zaterdag 18 oktober 2014, op http://www.xavier.edu/library/students/documents/qualitative_quantitative.pdf.

Appendix A

Enquete Televisie en Geluid

Belangrijke tekst, a.u.b. doornemen voor invulling!

Beste deelnemer,

Bedankt dat u wilt deelnemen aan deze enquête over televisie en geluid. In deze enquête zullen vragen gesteld worden over uw meest recente ervaring met een televisieserie. Bij een serie moet u denken aan een televisieprogramma met een verhaallijn over meerdere afleveringen heen. Het genre van de serie maakt in dit geval niet uit (maar geen reality). Het is de bedoeling dat u deze ervaring altijd in het achterhoofd houdt bij de beantwoording van de vragen. Ook is het de bedoeling dat u deze enquête individueel invult.

Nogmaals bedankt!

Op basis van welke televisieserie vult u deze enquête in?

Wat is uw leeftijd?

Wat is uw geslacht?

- Man
 Vrouw
 Anders

Op welk platform keek u deze serie voornamelijk?

- Televisie
 Computer
 Anders, namelijk

Hoe vaak bent u bezig met een andere activiteit, of wordt u afgeleid tijdens het kijken van deze serie? (Denk aan; op uw mobiel spelen, tegelijkertijd koken, etc.)

- Altijd
 Meestal
 Af en toe
 Nooit

Ik begrijp deze serie [.....]. (Antwoord wat u op de puntjes in zou vullen.)

- Goed
- Redelijk
- Matig
- Slecht

Stellingen 1/4, geef hier aan in welke mate je het er mee eens of oneens bent.

	Geheel mee oneens				Geheel mee eens			
Ik had vaak het idee dat ik de tijd vergat.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Het introductieliedje/de introductietune van deze serie zou ik uit duizenden herkennen.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik raakte snel afgeleid tijdens het kijken van deze serie door elementen uit mijn omgeving.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Op bepaalde momenten tijdens het kijken van deze serie, zette ik het geluid uit of deed ik mijn oren dicht, omdat ik het te spannend/saai/etc. vond.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik had tijdens het kijken van deze serie het idee dat ik me minder bewust was van mijn directe omgeving.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik was benieuwd wat er verder zou gaan gebeuren in de serie, tijdens het kijken van de serie.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Voor mijn gevoel leken de afleveringen veel langer te duren dan ze echt duurden.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

Controleer alstublieft of u alle vragen heeft ingevuld.**Stellingen 2/4, geef hier aan in welke mate je het er mee eens of oneens bent.**

	Geheel mee oneens				Geheel mee eens			
Tijdens het kijken van de serie dacht ik niet meer aan situaties uit mijn alledaagse leven.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik had het idee dat ik helemaal in de serie op kon gaan.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Soms voelde ik me zo betrokken bij de serie dat ik direct iets tegen de personages in de serie zou willen zeggen. (Denk aan: kijk uit, er staat iets achter je!)	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Ik vind bepaalde geluiden in deze serie erg onprettig.	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

In de serie die ik gekeken heb, zaten geluiden die mijn aandacht trokken, omdat ik wist dat er dan iets spannends/leuks/etc. ging gebeuren.

Ik vind de muziek in deze serie vaak heel erg meeslepend. Dit kan zowel vrolijk meeslepend, als verdrietig meeslepend zijn.

De stemmen van de acteurs en actrices uit deze serie herken ik zelfs als ik het beeld niet zie.

Controleer alstublieft of u alle vragen heeft ingevuld.

Stellingen 3/4, geef hier aan in welke mate je het er mee eens of oneens bent.

Als televisie alleen uit beeld zou bestaan zonder het geluid erbij, zou ik geen televisie hebben aangeschaft.

Geheel mee oneens

Geheel mee eens

Tijdens het kijken van de serie dwaalden mijn gedachten vaak af naar andere zaken.

Ik genoot van het kijken van de serie.

Tijdens het kijken van de serie voelde het alsof ik me niet meer in de echte wereld bevond, maar in de wereld die verbeeld werd binnen de serie.

Controleer alstublieft of u alle vragen heeft ingevuld.

Stellingen 4/4, geef hier aan in welke mate je het er mee eens of oneens bent.

In het begin is u de volgende vraag gesteld:

"Hoe vaak bent u bezig met een andere activiteit, of wordt u afgeleid tijdens het kijken van deze serie? (Denk aan; op uw mobiel spelen, tegelijkertijd koken, etc.)"

Als u hier 'nooit' heeft ingevuld, klik dan bij alle stellingen op deze pagina het MIDDELSTE BOLLETJE in.

Bepaalde geluiden binnen de serie trokken mijn aandacht terug als ik niet meer aan het opletten was.

Geheel mee oneens

Geheel mee eens

Als ik de stem van mijn favoriete acteur/actrice hoorde, lette ik gelijk weer op wat er gebeurde binnen het programma, ongeacht waar ik mee bezig was.

Als ik bezig was met andere activiteiten tijdens het kijken van de serie, lette ik nog wel op wat er gezegd werd in de serie.

Ik heb vaak de televisie aan staan op de achtergrond en kijk dan alleen maar naar het beeld als ik hoor dat er iets gebeurt wat ik interessant vind.

Op momenten dat ik was afgeleid door iets dat ik deed naast televisiekijken, was ik mij niet meer bewust van dingen die gezegd werden binnen de serie, of van bepaalde geluiden die zich voordeden binnen de serie.

Ik heb niet het idee dat ik iets gemist heb van een aflevering van deze serie doordat ik afgeleid was, omdat ik het verhaal kon volgen door wat er gezegd werd, of door andere geluiden.

Controleer alstublieft of u alle vragen heeft ingevuld.

Dank u wel voor het invullen van deze enquête. U heeft mij hiermee heel erg geholpen bij het schrijven van mijn scriptie.